

BOLOGNA SÜRECİNDEKİ MYO'LARDA ÖĞRENCİ MERKEZLİ EĞİTİM(ÖME) "ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ"

Gazi Uçkun, Barış Demir, Seher Uçkun, Orkun Konak

ÖZET

Eğitimin çeşitli kademelerinde çok uzun yıllardır "Öğrenci Merkezli Eğitim" gündemde olmuş, ancak uygulanması konusunda önemli bir gelişme sağlanamamıştır. Bologna Sürecinde öğrenci merkezli eğitim önemle vurgulanmaktadır. Bu araştırma; Bologna Sürecindeki MYO'larda Öğrenci Merkezli Eğitim için öğretim elemanlarının görüşlerin belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Kocaeli Üniversitesi'ne bağlı MYO'lardaki görev yapan 167 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan "Öğrenci Merkezli Eğitime Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri" aracı kullanılmıştır. Elde edilen veriler yüzde (%), ortalama (x) kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda "öğrenci merkezli eğitim" uygulamasının eğitim açısından yararlı olacağı ancak üniversitelerin yeterli ön hazırlı yapmadan öğrenci merkezli eğitim sistemine geçtiğini ve uygulamaya koyduğunu; öğrenci merkezli eğitim uygulamasında okul altyapısının, ders programının, ders araç gereçlerinin ve materyallerinin yeterli olması gerektiğini; öğrencilerinde öğrenci merkezli eğitim sistemi ve uygulamalarıyla ilgili bilgilendirilmeleri gerektiğini öğretim elemanları görüşü olarak ortaya koymuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Bologna, Öğrenci Merkezli Eğitim, MYO

Student-Centered Education in Vocational Colleges during Bologna Process, "Teaching Staff Feedback"

ABSTRACT

"Student-Centered Education" has been argued in various stages of education for many years but a significant improvement has not been achieved in the implementation. The importance of Student-Centered Education" has also been expressed in the Bologna Process. This study aims to determine the opinions of the teaching staff of high schools in the Bologna process for "Student-Centered Education". The sample of the study is; the teaching staff (n=167) of the vocational colleges at Kocaeli University in the academic year 2012-2013. The validity and reliability examined "Instructor Feedback for Student-Centered Education Tool" is used to collect data. The tool is composed of 30 five-scale Likert type items. The obtained data analyzed with the percent (%) and average (x) techniques. As a result of the study, teaching staff have demonstrated vision of; "Student-centered education" will be useful in terms of education but implementation of "Student-centered education" has been realized without adequate pre-preparation School infrastructure, course program, course materials should be sufficient for "Student-centered education", The students should also be informed about the implementation of the "Student-centered education" system.

Keywords: Bologna, Student-Centered Education, Vocational Colleges

1.GİRİŞ

Günümüz dünyasında toplumsal, kültürel, sosyal, ekonomik ve teknolojik alanlarda hızlı bir değişim yaşanmaktadır. Yaşanan bu değişime eğitimin kaynaklık ettiği bilinen bir gerçektir. İlgili çevrelerce toplumdaki bu değişime bağlı olarak, eğitim ve eğitimin sistemli şekilde yürütüldüğü okulların işlevlerinin ne olduğu, öğrencilere neyin ne şekilde öğretilmesi gerektiği konusunun tartışıldığı görülmektedir.

Türkiye’de de, eğitimle ilgili çevreler (akademisyenler, öğretmenler, sivil toplum örgütleri vb.) sürdürülen geleneksel (öğretmen merkezli) eğitim anlayışının çağdaş dünya ile birlikte ülke beklentilerini karşılayamadığını, eğitimin geleneksel anlayışına bağlı olarak ezber dayalı yürütülmesi nedeniyle, öğrencilerin öğrendiklerini hayata geçiremediklerini dile getirmeye başlamışlardır (Erbil ve diğerleri, 2003). Günümüzde bir şeyi bilmenin tek başına anlamının olmadığı, önemli olanın o bilgiyi kullanarak yeni bilgiler üretmek olduğu bilinen bir gerçektir. Eğitimle ilgili çevrelerce eleştirilen geleneksel eğitim anlayışında, öğretmenin öğrencilere aktardığı bilgilerin mutlak doğru olarak kabul edildiği, öğrencilerin kendilerine sunulan bu bilgiler üzerinde akıl yürütmesine gerek olmadığı görüşünün hâkim olduğu görülmüştür. Bu görüşe bağlı olarak öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin körelmesi nedeniyle, öğrendiklerinden yola çıkarak yeni bilgiler üretmedikleri sonucuna varılmıştır (Altun, 2005). Bu durum geleneksel eğitim modelinin, toplumsal, kültürel, sosyal, ekonomi ve teknolojik alanlarda yaşanan hızlı değişime cevap veremediği düşüncesini oluşturmuştur (Kökdemir, 2003).

Bologna, Avrupa Yükseköğretim Alanı’nı yeniden yapılandırmayı hedefleyen eğitim reformu sürecidir. Bilişim, eğitim ve teknoloji alanlarında yaşanan gelişmeler, toplumun değişen ihtiyaçları her alanda olduğu gibi yüksek öğretim alanında da eğitim sistemlerinin ve programlarının gözden geçirilmesini ve geliştirilmesini gündeme getirmiştir. Yaşam boyu öğrenme, öğrenci merkezli eğitim, çıktıya /kazanıma dayalı eğitim yaklaşımları giderek önem kazanmıştır. (Akçamete,2010)

Eğitim sistemlerinde yaşanan çeşitli sorunlar için etkili çözüm yollarından biri öğrenci merkezli öğrenme stratejileri olmuştur. 1960’lı yıllardan itibaren tartışılan öğrenci merkezli öğretimin günümüz eğitim sorunlarını çözmede bir öneri olarak hâlâ gündemde olduğunu görmek mümkündür (Hartly, 1987; Dimock, 2002; Müller ve Louw, 2004). Öğrenci merkezli öğretim kavramıyla eğitime, öğrenmeye, öğretmeye ilişkin önemli algısal değişimler söz konusudur. “Ne öğretilim?, Nasıl öğretilim?, Ne ile öğretilim?” şeklindeki bakış açısından, “Ne öğrenmek ister?, Öğrenmek için ne yapacak?, Öğrenmesine neler yardım edebilir?, Hangi derinlikte öğrendi?” şeklindeki bakış açısına dönüş, öğrenci merkezli öğretimin sonucu olarak ifade edilebilir (Bery ve Sharp, 1999; Lea, Stehanson ve Tray, 2003; Hartly, 1987; Sharma, Millar ve Seth, 1999).

Öğrenci merkezli öğretimle öğrenciler; kendini tanıyarak bireysel özelliklerinin farkında olabilmekte, gelişim için istekli olmakta ve düşünme becerilerini geliştirebilmektedir (Kızılca, 2007). Tüm bu özellikler, öğrenci merkezli öğretimi öğrenme ortamlarında gerekli hâle getirmektedir. Öğrenci merkezli öğretimin “öğrenci, öğretmen, öğrenme ortamı ve öğrenme materyalleri” olmak üzere dört ana unsuru bulunmaktadır. Bu unsurlar içerisinde öğretmenin rehberlik görevini üstlenmesi, öğrenme ortamını düzenlemesi ve öğrenme materyallerin etkililiğinin artırılması konusunda önemli bir yeri bulunmaktadır. Öğretmen; Türk’e (1999) göre eğitimin en etkili aracıyken, Başar’a (2009) göre de sınıf ikliminin yaratıcısıdır. Bu nedenle öğrenci merkezli öğretim öğrenciyi esas alıp ona yönelik olsa da öğretmenin rolü yadsınamayacak derecede önemini korumaktadır.

Bologna süreci, kolay anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir bir akademik derece sistemi ve diplomaların ve öğrenim sürelerinin tanınmasını sağladığından eğitimde şeffaflık artmaktadır. Tüm bu uygulamalar derece ve diplomaların uluslararası tanınırlığını güçlendirmektedir. Böylece eğitim, hem şekil hem de muhteva olarak uluslararası standartlara çıkmaktadır. Bu uygulamalar aynı zamanda eğitimde uluslararası rekabetin oluşturulması ve kalite güvencesinin sağlanmasında bir temel oluşturmaktadır. Bologna Süreci’ne dahil olmakla üniversitelerimizin, ders kredi ve saatleri önemli

ölçüde azalmakta, uygulama-araştırma ve proje gibi 'öğrenci merkezli' etkinlikler öne çıkmaktadır. Bu süreçte keşfe dayalı öğrenme gibi aktif yöntemlerin kullanması ile öğrenci bilgiyle yüklenen nesne konumundan bilgiyi üreten ve kullanan özne konumuna çıkmaktadır. Bologna Süreci'nin en önemli yanı sadece öğretim üyesinin öğrencilere kaç saat ders verdiğini sorgulayan 'öğretmen merkezli eğitim' modelinden kurtarıp, 'öğrenci merkezli eğitim' modeli ve belli bir programı bitiren öğrencinin hangi yeterliklere sahip olacağını araştırılması ile ilgili tartışmaya çekmiş olmasıdır. (Çakmak,2009)

Türkiye'de geleneksel eğitim modeli yerine konan öğrenci merkezli eğitim modelinin okullarda uygulanmasında ne ölçüde başarılı olduğunun, öğretim elemanlarının ÖME ile ilgili görüş ve düşüncelerinin ne olduğunun, ÖME' i uygularken ne gibi güçlüklerle karşılaştıklarının, eğitim ortamlarının ÖME' ye uygun olup olmadığının tespiti noktasında yapılan çalışmaların yeterli sayıda olmadığı düşünülmektedir.

Çalışma, öğretim elemanlarının ÖME ile ilgili görüş ve düşüncelerini ortaya koymayı, ÖME' in uygulanmasında karşılaşılan güçlüklerin neler olduğunu belirlemeyi hedeflemesi açısından önemlidir. Çalışmanın sonuçlarının, ÖME' in uygulamasıyla ilgili ortaya çıkacak olası yanlışlıkların, eksikliklerin giderilmesi ve ÖME' in geliştirilmesi noktasında eğitimle ilgili çevrelere veri oluşturacağı düşünülmektedir. Ayrıca çalışmanın sonuçlarının ÖME' in uygulanmasında, hedeflenenle uygulama arasındaki farkı ortaya koymada yardımcı olacağı ve bu durumla ilgili olası sorunların çözümüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda, Bologna Sürecindeki MYO'larda Öğrenci Merkezli Eğitim için öğretim elemanlarının görüşlerin belirlemek amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

Öğretim elemanlarının görüşlerine göre;

- Öğrenci merkezli eğitimin gerçekleştirilebilmesi için okullar fiziki, araç gereç ve donanım olarak ne ölçüde uygundur?
- Öğrenci merkezli eğitimin uygulanabilirliği nasıldır?
- Öğrenci merkezli eğitimin eğitimle ilgili hedeflerinin gerçekleştirilme düzeyi nasıldır?

2. YÖNTEM

Bu çalışma, betimsel nitelikte tarama modeliyle yapılmış bir araştırmanın ürünüdür. Bu model, geçmişte veya hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan kişi, olay, olgu, durum veya nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya, betimlenmeye çalışılır (Karasar, 2006: 77).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Kocaeli üniversitesine bağlı MYO'lar da görev yapan farklı branşlardan 167 öğretim elemanı oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak Güzel(2009) tarafından geliştirilen "öğrenci merkezli eğitime yönelik öğretim elemanı görüşleri" kullanılmıştır. Araç ikili ve beşli likert tipinde olup 3 ana başlık "altyapı", "uygulanabilirlik", "gerçekleştirilme düzeyi" ve bu başlıklara bağlı 36 maddeden oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Öğrenci merkezli eğitim uygulamaları öğretim elanı görüşleri değerlendirme anketi formuyla toplanan verilerin analizinde SPSS istatistik paket programı kullanılmıştır. Her bir alt boyut için öncelikle ölçekte yer alan tüm maddelere ilişkin katılımcıların verdikleri yanıtların frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmış ve tablolastırılmıştır.

3.BULGULAR

Öğrenci Merkezli Eğitimin Gerçekleştirilebilmesi İçin Okullar Fiziki, Araç Gereç Ve Donanım Olarak Uygunluğu(Altyapı) Boyutuna İlişkin Bulgular Ve Yorum

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının okulun altyapısı boyutunda yer alan anket sorularına ilişkin yanıtları yönelik bulgulara yer verilmiştir. Katılımcılara öncelikle ÖME' in okullarda etkili olarak uygulanabilmesi için okulların sahip olması gereken altyapının okullarda olup olmadığı sorusu yöneltmiş yanıtların dağılımı Tablo 1' de verilmiştir.

Tablo 1.Öğretim Elemanlarının Okulun Altyapısı Boyutunda Yer Alan Maddelere İlişkin Yanıtlarının Dağılımları

Aşağıdaki maddelin ÖME' de öngörüldüğü gibi okullarda olup olmadığı	yok		var		toplam	
	f	%	f	%	f	%
1.Öğrenci sayısı kırkın altında olan sınıflar	141	84	26	16	167	100
2.Derslerde etkinlik yapabilecek büyüklükte sınıflar	125	75	42	25	167	100
3.Mali kaynak	152	91	15	9	167	100
4.Laboratuvar	65	39	102	61	167	100
5.Kütüphane	11	7	156	93	167	100
6.Bilişim sınıfları	114	68	53	32	167	100
7.Öğretim elemanı çalışma odası	99	59	68	41	167	100
8.Çok amaçlı salon	135	80	32	20	167	100
9.İnternet ağı	82	49	85	51	167	100
10.Öğrencilerin kullanabileceği bilgisayarlar	112	67	55	33	167	100
11.Etkinlik materyalleri	102	61	65	39	167	100
12.Ders araç gereçleri (slâyt, cd, broşür vb gibi).	41	25	126	75	167	100
13.Eğitim sarf malzemeleri (kırtasiye malz. vb	55	33	112	67	167	100
14.Fotokopi makinesi	23	14	144	86	167	100

Tablo 1 incelendiğinde “Mali kaynak “maddesine 152 (% 91) ile yok derken, 15'i (%9) var yanıtını vermiştir. Katılımcıların ikinci en yüksek “yok” 141(%84) yanıtını verdikleri okullarda “*Öğrenci sayısı kırkın altında olan sınıflar* “sorulduğu madde olmuştur. Bunun yanında katılımcıların 2, 6, 8, 10, 11 maddelerine %60'ın üzerinde “yok” yanıtını verdikleri görülmektedir.

Tablo 1' e göre, araştırmada yer alan 167 kişiden 156'si (%93) “ Okulunuzda kütüphane var mı?”sorusuna var derken, 11'i (%7) yok yanıtını vermiştir. Katılımcıların ikinci en yüksek “var” (%86) yanıtını verdikleri soru, “Okullarda fotokopi makinesinin olup olmadığının” sorulduğu madde olmuştur.

Öğrenci Merkezli Eğitim Modelinin Uygulanabilirliği Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu başlık altında, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının ÖME' in uygulanabilirliği boyutunda yer alan maddelere verdikleri yanıtlara yönelik bulgulara ve yoruma yer verilmiştir. Buna bağlı olarak katılımcılara, ÖME' in uygulanabilirliği konusunda yöneltilen maddelerle ilgili bulgular Tablo 2'dedir.

Tablo 2. Öğretim Elemanlarının ÖME' in Uygulanabilirliği Boyutuna İlişkin Maddelere Katılım Düzeyleri

Aşağıdakilerin Öme' De Uygulanabilirliğine Ne Ölçüde Katılıyorsunuz?	Hiç Katılmıyorum		Çok Az Katılıyorum		Orta Derecede Katılıyorum		Büyük Ölçüde Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Öğrenciler, araştırma yapmak için yeterli imkâna sahiptir.	25	14.90	57	34.10	51	30.50	28	16.80	6	3.70	167	100
2.Öğrencilerin derslerde kendilerini ifade edebilecek yeterli zamanları vardır.	24	14.40	50	29.80	56	33.40	30	17.80	7	4.60	167	100
3.ÖME' den, Geleneksel (öğretmen merkezli) sisteme doğru bir geçiş vardır.	31	19.00	33	19.80	63	37.80	31	18.50	8	4.90	167	100
4.Önceki eğitim modeliyle ÖME arasında belirgin bir fark yoktur.	48	28.50	46	27.30	54	32.40	15	8.80	4	2.90	167	100
5.Öğrencilerin hazır bulunmuşluk düzeylerinin önemi vardır.	4	2.90	16	9.50	36	21.70	63	37.80	48	28.00	167	100
6.Yeni program, öğrencinin seviyesine uygun hazırlanmıştır.	9	5.60	27	16.10	63	37.60	55	32.90	13	7.80	167	100
7.Yeni program, öğrenciyi araştırmaya ve bilgi üretmeye sevk eder niteliktedir.	12	6.80	28	16.80	63	37.60	51	31.00	13	7.80	167	100
8.Öğretim elemanları sınıf yönetiminde zorlanmaktadır.	25	15.10	40	24.10	53	32.00	33	19.80	16	9.00	167	100
9.Öğretmenlerin sınıftaki etkinliği azalmaktadır.	38	22.70	39	23.20	51	30.70	29	17.30	10	6.10	167	100
10.Öğretmenlerin eğitimle ilgili ders dışı ayırdıkları zaman artmaktadır.	29	17.10	30	17.30	40	24.10	37	22.20	32	19.30	167	100
11.Öğretmenlerin ilgilendiği kırtasiye işlerinde artış olmaktadır.	9	5.60	12	7.30	24	14.60	46	27.60	76	44.90	167	100

Tablo 2 incelendiğinde, “ÖME’ de öğrencilerin hazır bulunmuşluk düzeylerinin önemi vardır” sorusunu, araştırmaya katılanların %37.80’inin “büyük ölçüde”, %28.00’inin “tamamen” şeklinde yanıtladığı görülmektedir. “Önceki eğitim modeliyle ÖME arasında belirgin bir fark yoktur.” sorusuna verilen cevaba bakıldığında, araştırmaya katılanların %28.50’sinin “hiç katılmıyorum”, %27.30’unun “çok az katılıyorum” şeklinde olduğu görülmektedir.

“Öğrenciler araştırma yapmak için yeterli imkâna sahiptir.” sorusunu, araştırmaya katılan 167 kişiden %14.90’u “hiç katılmıyorum”,%34.10’u “çok az katılıyorum”, %30.50’i “orta derecede katılıyorum” şeklinde yanıtladığı görülmektedir.

Tablo 2’deki verilere göre, öğretim elemanlarının ÖME’ in geleneksel eğitim modelinden farklı bir eğitim anlayışı ortaya koyduğunu düşünmektedir denebilir. Hazır bulunmuşluk düzeylerinin önemli olduğu bu eğitim anlayışında öğrencilerin, araştırma yapmak için yeterli imkâna sahip olmadıkları söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının Tablo 2’de 1,3 ve 5. sorulara verdikleri yanıtlar bu görüşü destekler niteliktedir. Aynı zamanda, sınıfların kalabalık olmasında da kaynaklanan öğrencilerin, derslere ÖME’ de öngörüldüğü gibi kendilerini ifade edecek yeterli zamanlarının olmadığı söylenebilir. Araştırmaya katılanların 2.soruya verdikleri yanıtlar bu görüşü destekler niteliktedir.

Öğrenci merkezli eğitim modeliyle birlikte uygulamaya konan yeni programın öğrencilerin seviyesine uygun olduğu, ancak, onları araştırma yapmaya ve öğrendiklerinden yola çıkarak yeni bilgiler üretmeye sevk eder nitelikte olmadığı söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının Tablo 2’de 6 ve 7.sorulara verdikleri yanıtlar bu görüşü destekler niteliktedir.

Öğrenci merkezli eğitim modelinin öğrenciyi merkeze almasının, öğreticinin sınıftaki etkinliğine ve sınıf yönetimine olumsuz bir etki oluşturmadığı söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının Tablo 2’de 8 ve 9. sorulara verdikleri yanıtlar bu görüşü destekler niteliktedir.

Öğrenci merkezli eğitim modeli öğretmenlerin ders dışı ayırdıkları zamanda bir artışa neden olmazken; kırtasiyecilik işlerinde (öğrenciyle ilgili tutulan dosyalar, değerlendirme formları gibi) belirgin bir artışa neden olduğu düşünülmektedir. Araştırmaya öğretim elemanlarının Tablo 2’de 10 ve 11.soruya verdikleri yanıtlar bu görüşü destekler niteliktedir.

Öğrenci merkezli eğitimin eğitimle ilgili hedeflerinin gerçekleştirilme düzeyi Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu başlık altında, katılımcıların ÖME hedeflerinin gerçekleştirilebilirliği boyutunda yer alan maddelere verdikleri yanıtlara yönelik bulgulara ve yoruma yer verilmiştir. Katılımcıların, ÖME hedeflerinin gerçekleştirilebilirliği ile ilgili yöneltilen sorular sonucu elde edilen bulgular tablo 3’tedir.

Tablo 3. Öğretim Elemanlarının ÖME’ in Gerçekleştirilme Boyutuna İlişkin Maddelere Katılım Düzeyleri

Aşağıdaki maddeler ÖME ile ne ölçüde “Gerçekleştirilebilir” ?	Hiç Katılmıyorum		Çok Az Katılmıyorum		Orta Derecede Katılmıyorum		Büyük Ölçüde Katılmıyorum		Tamamen Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Öğrencilerin derslere katılımının artırılması	3	1.50	20	12.30	22	13.00	100	60.20	22	13.00	167	100
2.Öğrencilerin derslere ilgisinin /motivasyonun artırılması	1	0.60	11	6.90	48	28.30	88	52.40	19	11.70	167	100
3.Öğrencilerin okula devamsızlıklarının azaltılması	10	6.10	18	10.50	38	22.60	84	50.00	17	10.70	167	100
4.Öğrencilerin derste başarılarının artırılması	4	2.40	14	8.10	41	24.80	89	53.50	18	11.20	167	100
5.Öğrencilerin proje temelli öğrenme becerilerinin artırılması	6	3.40	13	7.30	44	26.20	85	50.80	20	12.20	167	100
6.Öğrencilerin problem çözme becerilerinin artırılması	5	3.20	14	8.00	43	26.10	86	51.60	18	11.00	167	100
7.Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin artırılması	3	2.10	15	9.00	40	24.10	86	51.60	20	12.00	167	100
8.Öğrencilerin araştırmaya yönltilmesi	4	2.30	14	8.40	33	19.90	91	54.70	23	13.60	167	100
9.Derslerin ezberden çok uygulama ağırlıklı işlenmesi	3	1.50	15	9.10	38	22.70	88	52.80	23	13.90	167	100
10.Öğretim elemanının dersleri bireyselleştirerek işlenmesi	3	1.90	22	13.10	56	33.40	72	43.40	14	8.00	167	100
11.Derslerin, öğretmenlerin rehberliğinde öğrencilerce yürütülmesi	5	3.20	16	9.50	41	24.10	88	52.50	17	10.70	167	100

Tablo 3 incelendiğinde, ÖME’ de öngörülen “Öğrencilerin derse katılımının artırılması ne ölçüde gerçekleştirilebilir?” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında araştırmaya katılan 167 kişiden 100’ünün (%60.20) “büyük ölçüde”, 22’sinin (%13.00) “tamamen” şeklinde olduğu görülmektedir. ÖME’ de öngörülen “Öğretim elemanlarını dersleri bireyselleştirerek işlenmesi ne ölçüde gerçekleştirilebilir” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında araştırmaya katılan 167 kişiden 3’ünün (%1.90) “hiç” 22’sinin (%13.10) “çok az” , 56’sının (%33.40) “orta derecede” şeklinde olduğu görülmektedir.

Yine tablo 3 incelendiğinde, ÖME ile hedeflenen unsurların ne ölçüde gerçekleştirilebilir görüldüğü ile ilgili yanıtlara bakıldığında “büyük ölçüde” ve Tamamen” yanıtlarının olumlu olarak değerlendirilmesi ve iki verinin toplanması durumunda; “*Öğretmenlerin dersleri bireyselleştirerek işlemesi*” %51,40 oranında ve diğer maddelerin ise %60’ın üzerinde bir oranla katılımcılar tarafından gerçekleştirilebilir bulunduğu görülmektedir. Bu veriler ışığında ÖME hedeflerinin gerçekleştirilebilirliği ile ilgili şunlar söylenebilir;

Öğrenci merkezli eğitimin hedeflerinden olan, derslerin uygulama ağırlıklı işlenebilmesi aynı zamanda derslerin öğretim elemanı rehberliğinde öğrencilerce yürütülebilmesi ve bunlara bağlı olarak öğrencinin derse olan ilgisinin çekilebilmesi sayesinde derslere katılımının artırılması hedeflerinin gerçekleştirilebilir olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının Tablo 3’de “*Öğrencilerin derslere katılımının artırılması*”, “*Öğrencilerin derslere ilgisini /motivasyonun artırılması*”, “*Derslerin ezberden çok uygulama ağırlıklı işlenmesi*”, “*Derslerin, öğretmenlerin rehberliğinde öğrencilerce yürütülmesi*” sorularına verdikleri yanıtlar bu görüşü destekler niteliktedir.

Ayrıca ÖME ile birlikte; derslerin öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınarak işlenmesi, derslerin araştırmaya dayalı yürütülmesi, öğrencilerin problem çözebilme ve eleştirel düşünme becerilerinin artırılabilmesi de gerçekleştirilebilir hedeflerden olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının Tablo 3’de “*Öğrencilerin okula devamsızlıklarının azaltılması*”, “*Öğrencilerin proje temelli öğrenme becerilerinin artırılması*”, “*Öğrencilerin problem çözme becerilerinin artırılması*”, “*Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin artırılması*”, “*Öğrencilerin araştırmaya yönltilmesi ve Öğretmenlerin dersleri bireyselleştirerek işlemesi*” sorularına verdikleri yanıtlar bu görüşü destekler niteliktedir.

SONUÇLAR

1. Okulların ÖME için gerekli altyapıya sahip olmadığı, var olan altyapının da ihtiyacı karşılamada yetersiz kaldığı görülmüştür.

2.Okulların, altyapıyı ÖME’ ye uygun hale getirilmesi için ihtiyaç duyulan haberleşme, ulaşım, tamir, bakım onarım ve eksikliklerin giderilmesinde kullanılabilecekleri yeterli mali kaynağa sahip olmadıkları; saptanmıştır.

3. Öğrencilerin araştırma yapmak için yeterli imkâna sahip olmadıkları saptanmıştır.

4. Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğrencilerin derslere kendilerini ifade edebilecek yeterli zaman bulamadıkları saptanmıştır.

5. Öğrenci merkezli eğitimle birlikte uygulamaya konan yeni programın öğrencilerin seviyesine uygun olduğu, ancak, onları araştırma yapmaya ve öğrendiklerinden yola çıkarak yeni bilgiler üretmeye sevk eder nitelikte olmadığı saptanmıştır.

6. Araştırma verilerine göre, ÖME modelinin öğrenciyi merkeze almasının, öğretim elemanının sınıftaki etkinliğine ve sınıf yönetimine olumsuz bir etki oluşturmadığı; saptanmıştır.

7. Araştırma verilerine göre, ÖME modelinin öğretim elemanlarının ders dışı ayırdıkları zamanda bir artışa neden olmazken; kırtasiyecilik işlerinde (öğrenciyle ilgili tutulan dosyalar, değerlendirme formları gibi) belirgin bir artışa neden olduğu görülmüştür.

8. Araştırma verilerine göre ÖME ile birlikte hedeflenen; derslerin uygulama ağırlıklı işlenebilmesi, derslerin öğretim elemanı rehberliğinde öğrencilerce yürütülebilmesi, bunlara bağlı olarak öğrencinin derse olan ilgisinin çekilebilmesi neticesinde derslere katılımının artırılması gerçekleştirilebilir hedeflerden olduğu görülmüştür.

9. Araştırma verilerine göre, ÖME ile birlikte derslerin; öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınarak, derslerin araştırmaya dayalı yürütülmesine bağlı, öğrencilerin problem çözebilme ve eleştirel düşünme becerilerinin artırılabilmesinin gerçekleştirilebilir hedeflerden olduğu saptanmıştır.

ÖNERİLER

Bu araştırmaya öğretim elemanlarının görüşlerine dayalı olarak, ulaşılan sonuçlar sonrası aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Öğrenci merkezli eğitim modelinde istenilen başarıyı elde etmek için öncelikle; ÖME ile ilgili öğretim elemanı, bu kapsamda hizmetçi eğitim, seminer, panel, medya, internet vb. unsurlar aktif olarak kullanılmalı, ayrıca okullara öğretim elemanlarının faydalanabileceği öğrenci merkezli eğitimi tanıtıcı yardımcı kaynak kitaplar gönderilmelidir.

2. Okulların fiziki altyapı ve donanımları (öğretmen çalışma odası, çok amaçlı salon, kulüp odaları, bilgisayar ve internet destekli kütüphane vb.) ÖME' ye uygun hale getirilmelidir.

3. Okullarda öğrencilerin araştırma yapmasına imkân sunacak, gerekli teknolojik altyapıya sahip (bilgisayar, internet ağı vb.) fiziki mekânlar oluşturulmalı, öğrencilerin bu alanları okul saatleri dışında ve hafta sonları da kullanabilmelerine olanak sağlanmalıdır.

4. Bologna kapsamında uygulamaya konan yeni program eğitimin temel parçaları olan yönetici, öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri alınarak gözden geçirilmeli, öğrenciyi araştırmaya sevk eder nitelikte olmayan kısımlarıyla ilgili düzenleme yapılmalıdır.

5. Öğrenciyi tanıma, değerlendirme, izleme ve yönlendirmede kullanılan materyallerin (test, anket, gözlem formu, proje takip formu vb.), öğretim elemanlarının üstesinden gelemeyecekleri oranda kırtasiyecilik işlerini arttırdığı gerçeği dikkate alınarak gözden geçirilip, sadeleştirme yoluna gidilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akçamete, G.(2010).Türkiye’de Bologna Süreci Uygulamaları Projesi 2009-2011 Dönemi
- Altun, K. (2005). 21 Ekim 2005 Tarihinde İstanbul’da Gerçekleştirilen I. TEVDAK Eğitim Sempozyumunun Açılışında Yaptıkları Konuşma Metni.
- Bery, J. and Sharp, J. (1999). “Developing Student-Centered Learning In Mathematics Through Co-Operation”. *Reflection and Discussion Teaching in Higher Education*, 4 (1).
- Çakmak, O.(2009).<http://yenisafak.com.tr/yorum-haber/egitime-erasmus-programi-ve-bologna-sureci-katkisi-07.06.2009-186810> adresinden 15.08.2013 tarihinde alınmıştır.
- Erbil, O., Demirezen, S., Terzi, Ü., Eroğlu, H., Erdoğan, A. ve İbiş, M.(2003). *Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modeli*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Güzel, A. (2009). İlköğretim Okullarında Uygulanan Öğrenci Merkezli Eğitim Modeliyle İlgili Yönetici ve Öğretmen Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Hartly D. (1987). “The convergence of Learner- centered Pedagogy in primary end further end education in Scotland 1965-1985”. *British Journal of Education Studies*, XXXV (2) 115-128.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kökdemir, D. (2003). *Eleştirel Düşünme ve Bilim Eğitimi*. Ankara:PİVOLKA.
- Sharma M. D., Millar R. and Seth S., (1999). “Workshop Tutorials: Accommodating Student Centered Learning in Large First Year University Physics Courses”. *International Journal of Science Education*, 21 (8) 839– 853
- Türk, E. (1999). *Türk Eğitim Sistemi Milli Eğitim Bakanlığında Yapısal Değişmeler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.